

STENTØJSFABRIKKEN 2024 Alkymistisk Træf i børnehøjde

Af Dorte Lehmkuhl, museumsformidler

Femten kommunale skoleklasser - elleve 4. klasser, én 6. klasse og tre 7. klasser valghold i billedkunst - i alt omkring 350 elever har i løbet af april måned besøgt "Stentøjsfabrikken" på Vejen Kunstmuseum.

Forud for besøget havde eleverne sammen med deres lærere eller sammen med deres forældre fundet flintesten, som de medbragte til fabrikken. Flint er en af de bestanddele der indgår i årets "hjemmelavet" stentøjsglasur. Flere klasser medbragte spande fulde af flintesten i alle størrelser.

Efter en kort introduktion til dagens forløb og instruktion ved billedhugger Sophus Ejler Jepsen arbejdede eleverne på Stentøjsfabrikkens første etape med fremstilling af deres individuelle gipsforme. Først formes et lille omvendt krus/skål i blåler, billedligt talt en lille bakke eller en tegneserievulkan. Den skal være smal for oven og bredere for neden, så kruset senere kan komme ud af gipsformen. De slutter med at lave en lille udhulning, en lille fod i bunden af kruset, hvori eleverne ridser deres initialer til senere identifikation.

Kruset/skålen omkranses af en kartonkrave, et par centimeter bredere og højere end selve kruset/skålen. De hurtige elever hjælper med stor iver med at få blandet gips og vand: 4 dele vand til 6 dele gips. Efterhånden som resten af eleverne bliver færdige med den sidste finish, måske udglatning med en fugtig svamp og at sætte kraver på, fyldes "kartonkraverne" med flydende gips. Det skal gå rimelig hurtigt – inden den store portion gips størkner.

Når gipsenformene størkner, bliver de varme, når gipsen krystalliserer. Imens får lærere og elever en velfortjent snack- og legepause. De fleste dage i godt vejr på Museumspladsen, hvor lejligheden også benyttes til at lege gemme- eller fangeleg blandt billedhugger Niels Hansen Jacobsens skulpturer.

Fabrikkens næste etape foregår på Museumspladsen ved det lille skæve udstillingshus. Med en demonstration og snak om flint præsenteres eleverne for det videre arbejde med at knuse de medbragte sten. Det sker i støbejernsmortere doneret af Uldalls Jernstøberi, Vejen. Til elevernes overraskelse er de temmelig tunge. Heri knuses flinten til stenmel. Kun det allerfineste kan bruges til fremstillingen af vores glasur, så der stødes, sigtes og stødes igen. I en time til halvanden arbejdes der intensivt. Begejstret og tålmodigt bankes der løs: 100 gram, 200 gram, 300 gram – mon vi kan lave 500 gram? Et sted mellem 500 og 1300 gram stenmel pr. klasse, i alt ca. 10.000 gram er det blevet til – fantastisk godt BØRNEARBEJDE! Nysgerrigt standser forbipasserende op for at iagttage processen. Tiltrukket af de taktfaste KLING KLANG lyde fra morterne.

▼ Eleverne introduceres til, hvordan flint knuses og sigtes til stenmel.

Dagens sidste etape foregår tilbage, hvor vi startede i Billedskolens lokale. Gipsformene har haft tid til at størkne. Efter endnu en tiltrængt pause, med madpakker og tid til at spille et spil, skal kartonkraverne afmonteres. Blåleret graves ud med fingrene og sættes tilbage i spanden - klar til at blive genbrugt af næste klasse. For nogle elever er det først her, forståelsen af den "omvendte form" bliver tydelig "Nu giver det mening".

I fællesskab ryddes der op, og eleverne sætter sig på gulvet til en sidste demonstration – dekorerer med kobolt. Her kan det være en god idé at lege med penslen på et stykke papir inden påføringen på stentøjet. Så får man en fornemmelse af penslen, hvor hårdt eller blødt der skal trykkes for at få netop den streg det strøg der ønskes: en kantet, smal streg, en blød dansende streg eller noget helt andet.

Gipsformene fragtes til skolernes billedkunstlokale, hvor de gennemtørres i 14 dage. Herefter støber eleverne sammen med deres lærere på samme måde, som det blev demonstreret i Stentøjsfabrikken. Efter at have tørret en uges tid dekoreres deres krus/skål med kobolt. Dernæst forglødes, og så glaseres der med den klare glasur, der er rørt med elevernes flintestens stenmel, og endelig glasurbrændes ved 1260 grader.

Den 20. juni 2024 blev der på Museumspladsen holdt den årligt tilbagevendende STENTØJSFESTIVAL. De færdige krus/skåle blev medbragt, og der blev skålet i saftvand, inden keramikken blev udstillet i den midlertidige hal, hvor de kan ses sommeren over. Her kan du/I/vi alle se de fine resultater af processen fra gipsform til de bemalede med egne flintesten glaserede krus/skåle. Tænk om museets gamle billedhugger kunne have oplevet det!

STENTØJSHOVEDER/VASER

Med valgholdene i billedkunst har vi i år arbejdet med at forme en overbygning på den gipsform, som eleverne lavede i 4. klasse, altså en todelt

▲ Eleverne støder flintesten i de solide mortere, der er en gave fra Uldalls Jernstøberi, Vejen.

▲ ▼ Valgholdseleverne laver medaljer/badges til uddeling til alle klasserne ved festivalen.

▶ Eksempler på overbygninger, hvor skålene har fået "hoveder".

Museets midlertidige udstillingshal er opført som "børnemuring" - en disciplin, hvor man bygger af lyst - tilbage i 2021 af Sophus Ejler Jepsen og en gruppe frivillige hjælpere for at skabe en god ramme om skoleelevernes keramiske eksperimenter.

gipsform lukket i toppen med en lille åbning/hals til at hælde den flydende stentøjsler i - en vase.

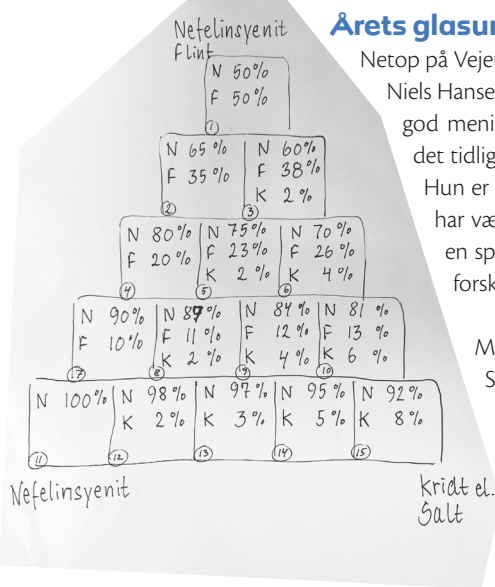
Vender man vaserne på hovedet, forvandles den til et sjovt, skævt, til tider deformt hoved. Et hoved med "tyskerhjem", et hoved med styrthjelm, et bredt hoved, et smalt hoved - måske et halvt hoved, om leret er sunket sammen inde i formen. Hver hovedvase er en karakter - som en figur i et drama. En længselsfuld vase? En såret vase? En ængstelig vase? Der arbejdes videre med at påsætte "ansigt" på hovedvaserne, og at de glaseres med den lokale flint.

Årets glasur

Netop på Vejen Kunstmuseum, der rummer samlingen af billedhugger Niels Hansen Jacobsens eksperimenterende keramik, giver det rigtig god mening at dyrke fremstilling af egne glasurer. På et kursus i det tidlige forår gav Vinnie Frederiksen en introduktion til glasur. Hun er leder af keramikværkstedet på Århus Kunstakademi og har været en central del af museets projekt Alkymistisk Træf. I en sparring mellem keramikernes og museets viden blev der forsket i Niels Hanasen Jacobsens unikke keramiske værker.

Med afsæt i et skema, som de fik på glasurkursuset, har Sophus Ejler Jepsen og Dorte Lehmkuhl arbejdet systematisk med fremstillingen af årets glasur. Det er blevet til 45 glasurprøver, der alle indeholder 2-3 elementer; flint, kridt og nefelinsyenit i forskellige proportionsforhold. Målet har været at lave en klar glasur med materialer, som eleverne har hentet hjemme/ved skolerne. ■

Opvisning i museets MIDLERTIDIGE UDSILLINGSHAL

VEJEN KUNST MUSEUM

Læs om

STENTØJSFABRIKKEN & STENTØJSFESTIVAL'EN

Over 300 elever til stentøjsfestival på Museumspladsen den 20. juni 2024